PH.D ENTERANCE TEST
MODEL QUESTION PAPER.

Section – I : 10 Marks (<u>Ph. D. Sanskrit</u>)

एकवाक्ये उत्तरं लिखत।

(१) पाणिनिमते पदस्य लक्षणं किम् ?

(२) उदयनस्य वीणायाः नाम का ?

(३) शिशुपालवधस्य पञ्चमसर्गस्य नामाभिधानं किम् ?

(४) कस्याम् उपनिषदि वल्लयो भवन्ति ?

(५) कतिविधिं निरुक्तम् ?

(६) ऋग्वेदस्य नवममण्डलस्य देवता का ?

(७) चत्वारः सन्धयो भवन्ति ?

(८) 'तत्त्वमसि' इति महावाक्यं कुत्र उल्लिखितमस्ति ?

(९) महाभाष्यकारमतानुसारेण शब्दस्य लक्षणं लिखतु ?

(१०) सांख्यकारिकायां कति कारिकाः सन्ति ?

Section II : 40 Marks (Ph. D. Sanskrit)

(१) श्रुतिमन्त्री यज्ञस्वरूपेण स्तूयते।

(A) अग्निः। (B) विष्णुः। (C) वरुणः। (D) सोमः।

(२) 'शिवोऽर्च्यः' इति सूत्रस्योदाहरणमस्ति ?

(A) आद्गुणः। (B) शश्छोऽटि। (C) अतोरोरप्लुतादप्लुते। (D) इकोयणचि।

(३) आद्गुणः सूत्रमस्ति

(A) नियमसूत्रम्। (B) संज्ञासूत्रम्। (C) परिभाषासूत्रम्। (D) विधिसूत्रम्।

(४) 'अग्निहोत्रं जुहोति' इति कस्य विधेः उदाहरणम् ?

(A) प्रयोगविधेः। (B) उत्पत्तिविधेः। (C) विनियोगविधेः। (D) अधिकारविधेः।

(५) 'अजामेकां लोहितशुक्लकृष्णां' इति उक्तिः कस्याम् उपनिषदि वर्तते ?

(A) श्वेताश्वतरोपनिषदि। (B) ऐतरेयोपनिषदि। (C) मुण्डकोपनिषदि। (D) कठोपनिषदि।

(६) पीठरपाकवादिनः के आचार्याः सन्ति ?

(A) वैशेषिकाः। (B) वेदान्तिनः। (C) नैयायिकाः। (D) बौद्धाः।

(७) 'वेदा यो वीनां पदमन्तरिक्षेण' इति पठ्यते——

(A) इन्द्रसूक्ते। (B) अश्विनौसूक्ते। (C) प्रजापतिसूक्ते। (D) वरुणसूक्ते।

(८) बहुव्रीहिसमासे प्रथमपदः भवति——

(A) अनुदात्तः। (B) उदात्तः। (C) स्वरितः। (D) प्रचयः।

(९) हिरण्यगर्भसूक्तस्य सूक्तक्रमांकः कः ?

(A) १०/१२१ (B) १०/११९ (C) १०/११७ (D) १०/१३८

(१०) 'समानी व आकूतिः समाना हृदयानि वः' इति पठ्यते ——

(A) संज्ञानसूक्ते। (B) शिवसंकल्पसूक्ते।

(C) विश्वामित्रनदीसंवादसूक्ते। (D) पुरुरवाउर्वशीसंवादसूक्ते।

(११) 'व' वर्णस्य आभ्यन्तरप्रयत्नमस्ति——

(A) विवृत। (B) स्पृष्ट। (C) ईषत्स्पृष्ट। (D) संवृत।

(१२) 'कुमारभार्या' इति उदाहरणे कः प्रत्ययः ?

(A) ङीप्। (B) ङीष्। (C) ङा। (D) ङा।

(१३) सांख्यमतानुसारेण तुष्टिः कतिविधा ?

(A) अष्टधा। (B) नवधा। (C) पञ्चधा। (D) सप्तधा।

(१४) ज्ञानेन्द्रियैः सह बुद्धिः एव उच्यते ----

(A) मनोमयकोशः। (B) आनन्दमयकोशः। (C) प्राणमयकोशः। (D) विज्ञानमयकोशः।

(१५) 'गङ्गायां घोषः' इत्यत्र का लक्षणा ?

(A) भागलक्षणा। (B) जहल्लक्षणा। (C) अजहल्लक्षणा। (D) भागत्यागलक्षणा।

(१६) 'बहिर्वनम्' इति उदाहरणे कः समासः ?

(A) द्वन्द्वः। (B) तत्पुरुषः। (C) अव्ययीभावः। (D) बहुव्रीहिः।

(१७) रुपत्वसामान्यप्रत्यक्षे कः सन्निकर्षः ?

(A) समवायः। (B) विशेषणविशेष्यभावः। (C) संयुक्तसमवेतसमवायः। (D) समवेतसमवायः।

(१८) निश्चितसाध्यवान्——

(A) पक्षः। (B) सपक्षः। (C) विपक्षः। (D) पक्षधर्मता।

(१९) 'सर्वमनित्यं प्रमेयत्वात्' इत्यत्र कः हेत्वाभासः ?

(A) साधारणः। (B) असाधारणः। (C) बाधितः। (D) अनुपसंहारी।

(२०) भारोपीय भाषा अस्ति।

(A) लेटिन। (B) तेलुगू। (C) कन्नड। (D) तमिल।

(२१) किरातार्जुनीयोपरि मल्लिनाथसूरिकृत टीकायाः नाम का ?

(A) सर्वकषा। (B) घण्टापथ। (C) चन्द्रलेखा। (D) उद्योत।

(२२) शुक्तौ रजतस्य भ्रमं किम् ?

(A) विक्षेपः। (B) माया। (C) अध्यासः। (D) आवरणम्।

(२३) स्मृतिविभ्रमः कस्मात् भवति——

(A) मायायाः। (B) अज्ञानात्। (C) क्रोधात्। (D) संमोहात्।

(२४) अर्थोल्लिखितेषु धृत्यनुगतेः भावनं नास्ति।

(A) योगः। **(B)** विमोकः। **(C)** अभ्यासः। **(D)** विवेकः।

(२५) 'उत्सङ्गे वा मलिनवसने सौम्यनिक्षिप्यवीणां' इति उदाहरणे छन्दः वर्तते।

(A) शिखरीणि। **(B)** मन्दाक्रान्ता। **(C)** उपेन्द्रवज्रा। **(D)** पृथ्वी।

(२६) विभावना-विशेपोक्तिश्च अलङ्कारः कस्मिन् आधृतः--- --

(A) अप्रकृतम्। **(B)** प्रकृतम्। **(C)** कार्यकारण। **(D)** सादृश्य-असादृश्य।

(२७) 'निसर्गभिन्नामेकसंस्थमस्मिन् द्वयं श्रीः च सरस्वती च' अस्मिन् श्लोके कः अलङ्कारः ?

(A) दीपकः। **(B)** व्यतिरेकः। **(C)** निदर्शना। **(D)** तुल्ययोगिता।

(२८) सीतायाः का सखि ?

(A) मुरला। **(B)** तमसा। **(C)** गोदावरी। **(D)** वासन्ती।

(२९) 'आर्य! कुरु दारु संचयम्। त्वरते मे हृदयं नाथं प्रेक्षितुम्' कस्येयमुक्तिः ?

(A) शकुन्तलायाः। **(B)** सीतायाः। **(C)** द्रौपद्याः। **(D)** दमयन्त्याः।

(३०) कादम्बर्यां नायकः कः ?

(A) तारापीडः। **(B)** पुण्डरीकः। **(C)** कपिञ्जलः। **(D)** चन्द्रापीडः।

(३१) 'अपेयेषु तडागेषु बहुतरमुदकं भवति' कस्येयमुक्तिः ?

(A) शकुन्तलायाः। **(B)** वसन्तसेनायाः। **(C)** सीतायाः। **(D)** मदनिकायाः।

(३२) राक्षसस्य परिवारः कस्यगृहे न्यासरूपेण संरक्षितः मुद्राराक्षसे ?

(A) चन्दनदासस्य। **(B)** जिष्णुदासस्य। **(C)** शकटदासस्य। **(D)** विष्णुदासस्य।

(३३) बिभत्स रसस्य देवता का ?

(A) रुद्रः। **(B)** गन्धर्वः। **(C)** महाकालः। **(D)** श्रीनारायणः।

(३४) रुपकं- - - - उच्यते ?

(A) अभिनयात्। **(B)** रुपआरोपात्। **(C)** वचनात्। **(D)** सल्लापकात्।

(३५) कस्मिन् काव्ये 'सर्गाः' आख्यानसंज्ञकाः भवन्ति ?

(A) महाकाव्ये। **(B)** खण्डकाव्ये। **(C)** गीतिकाव्ये। **(D)** आर्षकाव्ये।

(३६) अधोलिखितेषु साहित्यशास्त्रे सन्धि रूपेण नास्ति ?

(A) विमर्शसन्धिः । (B) मुखसन्धिः । (C) यणसन्धिः । (D) प्रतिमुखसन्धिः ।

(३७) स्वरभक्तिः ------ भवति ।

(A) पूर्वभागमक्षरांगम् । (B) परभागमक्षरांगम् । (C) सम्पूर्णमक्षरांगम् । (D) एकं अपि न भवति ।

(३८) अधोलिखितेषु योगशास्त्रानुसारं चित्तवृत्तिः नास्ति ------

(A) प्रमाणम् । (B) तर्कः । (C) विपर्ययः । (D) निद्रा ।

(३९) तर्कसंग्रहे साहचर्यनियमशब्देन किमुच्यते ?

(A) सन्निकर्षः । (B) उपाधिः । (C) व्याप्तिः । (D) अपवर्गः ।

(४०) यायावरीरीत्या लोके कतिविध शिष्याः दृश्यन्ते ?

(A) सप्तधा । (B) द्विधा । (C) अष्टधा । (D) त्रिविधा ।

Section – III : 25 Marks (Ph.D. Sanskrit)

(अनिवार्य वर्ग: ।)

१. दर्शपौर्णमासयज्ञस्य निरुपणं कुरुत।

२. सत्कार्यवाद: निरुपयतु।

३. व्याकरणाध्ययनस्य मुख्यप्रयोजनानि निरूपयत।

४. नारदवर्णनं कुरुत।

५. मम्मटानुसारेण काव्यहेतुः निरूपयत।

Section - IV : 25 Marks (Ph.D. Sanskrit)

(ऐच्छिकवर्गः।)

'अथ आकारचिन्तनं देवतानां' निरूपयतु।

अथवा

भर्तृहरिणामते शब्दब्रह्मं निरूपयतु।

अथवा

न्यायसिद्धान्तमुक्तावली अनुसारं हेत्वाभासं निरुपयतु।

अथवा

कुन्तकस्य काव्यलक्षणं विवेचयतु।

अथवा

लेखनकलायाः प्राचीनता विषयके लिखतु।